

***PEUCEDANUM LATIFOLIUM* DC. (APIACEAE LINDL.)
У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: ХОРОЛОГІЧНІ
ТА ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ**

А. І. ТОКАРЮК, О. Д. ВОЛУЦА, В. В. БУДЖАК, І. І. ЧОРНЕЙ

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Інститут біології, хімії та біоресурсів
кафедра ботаніки, лісового і садово-паркового господарства,
вул. Федьковича, 11, м. Чернівці, 58022
e-mail: volutsa@list.ru

Повідомляється про хорологічні особливості *Peucedanum latifolium* DC. – виду, що у Чернівецькій області потребує охорони на регіональному рівні. Відповідно до літературних джерел та гербарних зборів відомо вісім місцезнаходжень виду з території Чернівецьчини, які зосереджені в долині р. Прут в межах Новоселицького району. На сьогодні тільки два з них є достеменно відомими, факт існування інших локалітетів виду потребує підтвердження, ймовірно вони втрачені, зважаючи на високий рівень антропогенної перетвореності території району. В умовах Чернівецьчини нечисельна і невелика за площею популяція *P. latifolium* приурочена до унікальних лучних угруповань, зосереджених вздовж залізничної колії неподалік с. Ванчиківці, де збереглися рідкісні представники галофітної флори регіону. Методом синфітоіндикації із застосуванням уніфікованих фітоіндикаційних шкал визначено екологічні характеристики угруповань за участю *P. latifolium*. Показано, що у дослідженому регіоні *P. latifolium* за відношенням до кислотного режиму ґрунту є субацидофілом (8,21), за відношенням до узагальненого сольового режиму ґрунту належить до групи семіевтрофів (7,95), за відношенням до вмісту засвоюваних форм азоту вид є гемінітрофілом (5,29), за відношенням до водного режиму ґрунтів – мезофіт (10,55), а за відношенням до вмісту карбонатів у ґрунті належить до групи акарбонатofilів (6,88). За відношенням до термічного режиму клімату *P. latifolium* віднесено до групи субмезотермів (8,40); за відношенням до континентальності клімату він належить до геміконтиненталів (8,68); за відношенням до суворості зим *P. latifolium* є субкріофітом (за шкалою морозності $-14\text{ }^{\circ}\text{C}$ – $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$) (7,73). Необхідно відзначити, що межі толерантності *P. latifolium* до провідних едафічних факторів у дослідженому регіоні знаходяться в рамках екологічних амплітуд, зазначених для України (Didukh, 2011). В умовах Чернівецьчини *P. latifolium* є стенотопним видом, який формує багаточисельну популяцію на порівняно невеликій площі в особливих, специфічних, унікальних для цього регіону типах оселища. Зважаючи на обмежене поширення *P. latifolium* в Україні й високу соціологічну цінність угруповань за його участю, пропонуємо включити його до регіонального переліку рідкісних і зникаючих видів рослин.

Ключові слова: *Peucedanum latifolium*, синфітоіндикація, регіонально-рідкісний вид, Чернівецька область.

Вступ. *Peucedanum latifolium* DC. (*P. macrophyllum* Schischk., *Macroselinum latifolium* (Bieb.) Shur) – рідкісний для території Чернівецької області вид, існування якого було підтверджено у 2009 р., через 110 років після першої літературної згадки про наявність цього виду в межах регіону (Pazcoski, 1899) та через 60 років від останньої задокументованої гербарними зборами вказівки (Ванчиківці, 18.08.1957, І. Артемчук, *CHER*).

Загальний ареал *P. latifolium* охоплює Кавказ (Східне Передкавказзя), південно-східну частину Середньої Європи, Середземномор'я (Балкани) (Виноградова, 2004). В Україні цей вид зазначається для південної частини Лісостепу та Степу (зрідка), без вказівок його для Чернівецьчини (Котов, 1955, 1987).

На сьогодні спеціальної публікації, присвяченої сучасному стану *P. latifolium* у Чернівецькій області, не існує, проте є окремі

праці, в яких представлено розрізнену та фрагментарну інформацію стосовно хорологічних (Токарюк, Волюца, 2013б) і фітоценотичних особливостей цього виду в регіоні. Тому постала необхідність детального висвітлення відомостей про поширення та еколого-ценотичної приуроченості популяцій *P. latifolium* на Буковині.

Матеріали та методи досліджень. Об'єктом дослідження є популяція *P. latifolium*. Поширення виду у регіоні вивчали за матеріалами фондів провідних Гербаріїв України, літературних джерел і результатів власних польових досліджень. Карту поширення виду складено адаптованим до території Чернівецької області методом сіткового картування, який застосовується у «Atlas Florae Europaeae...» (Atlas..., 1972; Буджак, Чорней, Токарюк, 2009). Екологічні характеристики угруповань за участю *P. latifolium* отримано

методом синфітоіндикації із застосуванням уніфікованих фітоіндикаційних шкал (Дідух, 1994). Розрахунок бальних показників провідних екологічних факторів проведено за допомогою програми «ECODID».

Номенклатуру таксонів наведено згідно зведення С.Л. Мосякіна та М.М. Федорончука (Mosyakin, Fedoronchuk, 1999).

Результати та обговорення. Перші літературні відомості щодо наявності *P. latifolium* на території Чернівецької області з'являються в кінці XIX ст. і пов'язані з іменем визначного ботаніка Й. Пачоського. У його публікації «Spis roślin zebranych na Podolu, w północnej Bessarabii i koło Zdobunowa na Wołyniu przez Józefa Pazcoskiego» (Pazcoski, 1899) наводиться інформація про поширення виду в околицях Новоселиці. У 1912 р. виходить друком ще одна праця Й. Пачоського «Матеріали для флори Бессарабії» (Пачоскій, 1912), в якій значиться вказівка про цей локалітет *P. latifolium*.

У 30-х роках XX ст. з'являється низка праць румунських дослідників Е. Цопи (Țora, 1934, 1939a) та М. Гушуляка (Gușuleac, 1934), присвячених вивченню флори та рослинності Буковини, в т.ч. і галофітної, в яких містяться згадки про цей вид. Зокрема, у публікації М. Гушуляка «Urme de vegetație halofită în Bucovina» (Gușuleac, 1934) наведено інформацію стосовно 4 нових місцезнаходжень виду. Е. Цопа у праці «Flora Halofitelor din Nordul României (numiri populare, distribuție, origine și vechime)» (Țora, 1939a) повідомляє про знахідку виду в околицях с. Кошулени Новоселицького району. Загалом на території Чернівецької області румунськими ботаніками було виявлено 6 нових локалітетів *P. latifolium* у Новоселицькому Припрутті (Gușuleac, 1934; Țora, 1934, 1939a).

У 1960 р. Р. Березовська (Березовская, 1960), цитуючи М. Гушуляка (Gușuleac, 1934), згадує про трапляння виду поблизу Новоселиці. У 1992 р. виходить у світ «Конспект флори Північної Буковини...», проте цей вид для території регіону тут не зазначено. Відсутній *P. latifolium* у регіональному созологічному атласі-довідникові «Судинні рослини флори Чернівецької області, які підлягають охороні...», опублікованому в 1999 р.

Останнім часом вийшла друком низка публікацій, в яких наводяться відомості щодо поширення та ценотичної приуроченості деяких видів рідкісних рослин, які потребують охорони на регіональному рівні у Чернівецькій області та включені до «Офіційного переліку регіонально рідкісних рослин...», 2012». Так, у працях, присвячених *Limonium gmelinii* (Willd.) O. Kuntze (Токарюк, Волуца, 2010), *Serratula coronata* L.

(Токарюк, Волуца, 2011) та *Galatella punctata* (Waldst. & Kit.) Nees (Токарюк, Волуца, 2013a), фрагментарно подано дані щодо ценотичної приуроченості популяцій *P. latifolium*.

На сьогодні *P. latifolium* відсутній у переліку регіонально рідкісних видів Чернівецької області. Причиною його відсутності у зазначеному созологічному переліку, на нашу думку, є недостатня опрацьованість літературних джерел і гербарних матеріалів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (CHER) румунського періоду.

Відсутні відомості про цей вид на території Заходу України в інших Гербаріях, зокрема в Гербарії Львівського національного університету ім. Івана Франка (LW), Ужгородського національного університету (UU), Державного природознавчого музею НАН України (LWS) та Інституту екології Карпат НАН України (LWKS).

Кадастр місцезнаходжень *P. latifolium*, складений на підставі опрацювання матеріалів Гербарію Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (CHER), Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW), літературних джерел і результатів власних польових досліджень, уточнює сучасну картину поширення виду в регіоні та доповнює інформацію стосовно його розповсюдження в Україні.

Новоселицький район:

1. Na łakach słonawych koło Nowosielicy (kw. i nied. owoce 17. sierpnia) (Pazcoski, 1899); [на засолених луках біля Новоселиці]
 - Новоселица (Пачоскій, 1912);
 - Sulița Nouă, șesul la «Grădini» (Țora, 1934); [м. Новоселиця]
 - Sulița Nouă, 21.08.1934, E. Ț[ora] (CHER); [м. Новоселиця]
 - Bucovina, distr. Cernăuți. In pratis humidis subsalsis on procul a statione viae ferreae Noua-Sulița, frequens. ?08.1934, M. Gușuleac (CHER); ([Notae:] [Exsiccatum:] "Flora Romaniae exsiccata", [No] 1306 b. I.) [часто на вологих засолених луках неподалік залізничної станції Новоселиця, район Чернівці, Буковина]
 - Valea Prutului dealungul satelor Noua-Sulița, Marșnița, Tărsăuți și Vancicăuți (Gușuleac, 1934); [долина Прута вздовж сіл Новоселиця, Маршинці, Тарасівці та Ванчиківці]
 - Prin fânațe umede și sărate la Nouă Sulița (Țora, 1939a); [на вологих та засолених сінокісних луках в м. Новоселиця]
 - окрестности Новоселицы [за працею М. Гушуляка (1934)] (Березовская, 1960);
2. Vancicăuți, 05.08.1934, E. Țora (CHER); [с. Ванчиківці]
 - Prin fânațe umede și sărate la Vancicăuți (Țora, 1939a); [На вологих та засолених сінокісних

- луках в с. Ванчиківці]
- Valea Prutului dealungul satelor Noua-Sulița, Marșnița, Tărăsăuți și Vancicăuți (Gușuleac, 1934); [долина Прута вздовж сіл Новоселиця, Маршинці, Тарасівці та Ванчиківці]
 - Долина р. Прута. Окр. с. Иванкоуцы. У канавы на засоленных лугах, 18.08.1957, І. Артемчук (CHER); ([Notae:] *Peucedanum latifolium* (M. V.) DC., 20.08.2008, det. О. Волуца [с. Ванчиківці]
 - окол. с. Ванчинець, сінокісні луки вздовж залізничної колії, 27.08.2009, А. Токарюк, О. Волуца, С. Ткачук (CHER); [хутір Ванчинець, с. Ванчиківці]
 - с. Ванчиківці, засолени луки біля залізниці, 26.06.2010, Я.П. Дідух (KW № 088489, 088509);
3. Fânațe umede dintre Coșuleni și Vancicăuți, 06.08.1934, E. Țora (CHER); [вологі сінокоси між с. Кошуляни та с. Ванчиківці]
 - «Coșuleni» Vancicăuți, 06.08.1934, E. Țora (CHER); [«Кошуляни» с. Ванчиківці]
 4. Lehaseni-Tăutului, 21.08.1934, M. Gușuleac (CHER); [ст. Лігочени (між м. Новоселиця та с. Припруття)]
 5. Valea Prutului dealungul satelor Noua-Sulița, Marșnița, Tărăsăuți și Vancicăuți (Gușuleac, 1934); [долина Прута вздовж сіл Новоселиця, Маршинці, Тарасівці та Ванчиківці]
 - Tărăsăuți, 05.09.1936, E. Țora (CHER); [с. Тарасівці]
 - Prin fânațe umede și sărate la Tărăsăuți (Țora, 1939a); [На вологих та засолених сінокісних луках в с. Тарасівці]
 - між сс. Ванчинець – Тарасівці, сінокісні луки вздовж залізничної колії, 7.09.2009, А. Токарюк, О. Волуца, О. Дісар (CHER);
 6. Valea Prutului dealungul satelor Noua-Sulița, Marșnița, Tărăsăuți și Vancicăuți (Gușuleac, 1934); [долина Прута вздовж сіл Новоселиця, Маршинці, Тарасівці та Ванчиківці]
 - Basarabia, distr. Hotin. In pratis humidis subsalsis prope pagum Marșnița. 28.07.1935, E. Țora (CHER); ([Notae:] [Exsiccatum:] “Flora Romaniae exsiccata”, [No] 1306 b. II.) [на вологих засолених луках в окол. с. Маршинці, район Хотин, Бесарабія]
 - Prin fânațe umede și sărate la Marșnița (Țora, 1939a); [На вологих та засолених сінокісних луках в с. Маршинці]
 7. Prin fânațe umede și sărate la Gogolina (Țora, 1939a); [На вологих та засолених сінокісних луках в с. Строїнці]
 8. Prin fânațe umede și sărate la Coșuleni (Țora, 1939a); [На вологих та засолених сінокісних луках в с. Кошуляни]

Загалом відповідно до задокументованих літературних відомостей та гербарних даних відомо вісім місцезнаходжень виду з території Чернівецької області, які зосереджені в долині р. Прут в межах Новоселицького району. На сьогодні тільки два з них є достеменно відомими, факт

існування інших локалітетів виду потребує підтвердження, ймовірно вони втрачені, зважаючи на високий рівень антропогенної перетвореності території району. Узагальнений перелік місцезнаходжень *P. latifolium* створює передумови для поглибленого вивчення його на популяційному рівні у відомих місцезростаннях та сприятиме пошуку інших локалітетів (рисунок).

В Україні згідно з відомостями М. І. Котова (Котов, 1955, 1987) *P. latifolium* росте у степах, на остепнених лісових галявинах, сінокісних, вологих, слабо засолених, засолених луках, солончаках і солонцях. В умовах Чернівецької області нечисельна і невелика за площею (0,5 га) популяція *P. latifolium* приурочена до лучних угруповань, зосереджених вздовж залізничної колії неподалік с. Ванчиківці. Виявлені лучні комплекси – це рефугіуми, де збереглися рідкісні представники галофітної флори регіону. Синтаксономічна позиція описаних галофітних угруповань наразі уточнюється і буде висвітлена в окремому повідомленні. Проте зауважимо, що раритетна складова угруповань представлена видами, які потребують охорони на регіональному рівні, зокрема, *Limonium gmelinii* (Willd.) O. Kuntze, *Galatella linosyris* (L.) Rchb., *G. punctata* (Waldst. & Kit.) Nees, *Trinia kitaibelii* M. Bieb., *Lotus tenuis* Waldst. & Kit. ex Willd., *Hylotelephium argutum* (Haw.) Holub. Особливої уваги заслуговує унікальна популяція *Iris brandzae* Prodán, яка на сьогодні є єдиною в Україні. Це одне із восьми місцезнаходжень виду, виявлених Е. Цопою у 30-х роках ХХ століття (Țora, 1939a, b), яке підтверджене сучасними зборами. Прикметно, що *Iris brandzae* трапляється сукупно з *Peucedanum latifolium* по всій площі оселища.

Про високий ступінь антропогенної трансформації досліджених угруповань свідчить присутність у флористичному складі видів класу *Artemisietea vulgaris* Lohm., Prsg. et al. ex von Rochow 1951 (*Artemisia vulgaris* L., *Carduus acanthoides* L., *Cirsium arvense* (L.) Scop., *C. vulgare* (Savi) Ten., *Linaria vulgaris* Mill., *Leonurus cardiaca* L., *Pastinaca sativa* L.) та адвентивних рослин (*Ambrosia artemisiifolia* L. і *Phalacrolooma annuum* (L.) Dumort., *Impatiens parviflora* DC., *Robinia pseudoacacia* L. (j), *Ulmus pumila* L. (j) та *Verbena officinalis* L.).

Отже, враховуючи приуроченість популяції *P. latifolium* та низки інших раритетних видів до унікальних лучних комплексів необхідно звернути особливу увагу природоохоронців і науковців на цей флористичний та ценотичний осередок різноманітності та забезпечити їх надійну охорону.

За допомогою програми «ECODID» було розраховано бальні показники таких едафічних факторів: кислотність (*Rc*), загальний сольовий режим (*Tr*), вміст мінерального азоту (*Nt*), вологість (*Hd*) та вміст карбонатів (*Ca*).

Визначено, що у дослідженому регіоні *P. latifolium* за відношенням до кислотного режиму ґрунту є субацидофілом (8,21), тобто росте на слабо кислих ґрунтах; за відношенням до узагальненого сольового режиму ґрунту належить до групи семіевтрофів (7,95) – рослин, приурочених до ґрунтів, збагачених солями (150–200 мг/л) із вмістом HCO_3^- – 4–16 мг/100 г ґрунту і слідами SO_4^{2-} , Cl^- ; за відношенням до вмісту засвоюваних форм азоту вид є гемінітрофілом (5,29), тобто росте на відносно бідних щодо мінерального азоту ґрунтах (0,2–0,3 %, або 20–30 мг/100 г ґрунту); за відношенням до водного режиму ґрунтів – мезофітом (10,55), приуроченим до свіжих лісо-лучних екоотопів з повним промочуванням кореневмісного шару ґрунту опадами і талими водами ($W_{пр} = 100\text{--}145$ мм); за відношенням до вмісту карбонатів у ґрунті вид належить до групи акарбонатофілів (6,88) – рослин нейтральних екоотопів, що витримують незначний вміст карбонатів у ґрунті (CaO , $\text{MgO} = 0,5\text{--}1,5$ %) (сірі ґрунти, солонці).

З групи кліматичних факторів розглядається терморезим – радіаційний баланс (*Tm*), контрасторезим – континентальність клімату (*Kn*) та кріорезим – морозність клімату (*Cr*). За відношенням до термічного режиму клімату *P. latifolium* віднесено до групи субмезотермів (8,40); за відношенням до континентальності

клімату він належить до геміконтиненталів (8,68); за відношенням до суворості зим цей вид є субкріофітом (за шкалою морозності -14 °C – -10 °C) (7,73).

Необхідно відзначити, що межі толерантності *P. latifolium* до провідних едафічних і кліматичних факторів у дослідженому регіоні знаходяться в рамках екологічних амплітуд, зазначених для України (Didukh, 2011).

Зауважимо, що у Черкаській області *P. latifolium* уключений до переліку рідкісних видів судинних рослин, що вимагають охорони на регіональному рівні (Шевчик, Куземко, Чорна, 2006). Проте, як зазначають автори (Шевчик, Куземко, Чорна, 2006) у список цей вид внесено на підставі літературних відомостей, сучасні збори відсутні.

Отже, в умовах Чернівецьчини *P. latifolium* є стенотопним видом, який формує багаточисельну популяцію на порівняно невеликій площі в особливих, специфічних, унікальних для цього регіону типах оселища. Зважаючи на обмежене поширення *P. latifolium* в Україні й високу соціологічну цінність угруповань за його участю, пропонуємо включити його до регіонального переліку рідкісних і зникаючих видів рослин.

З метою визначення соціологічного статусу *P. latifolium* на державному рівні звертаємо увагу на необхідність проведення детальних хорологічних, еколого-ценотичних, популяційних досліджень у межах країни та обговорення пропозиції щодо внесення його до наступного видання «Червоної книги України. Рослинний світ».

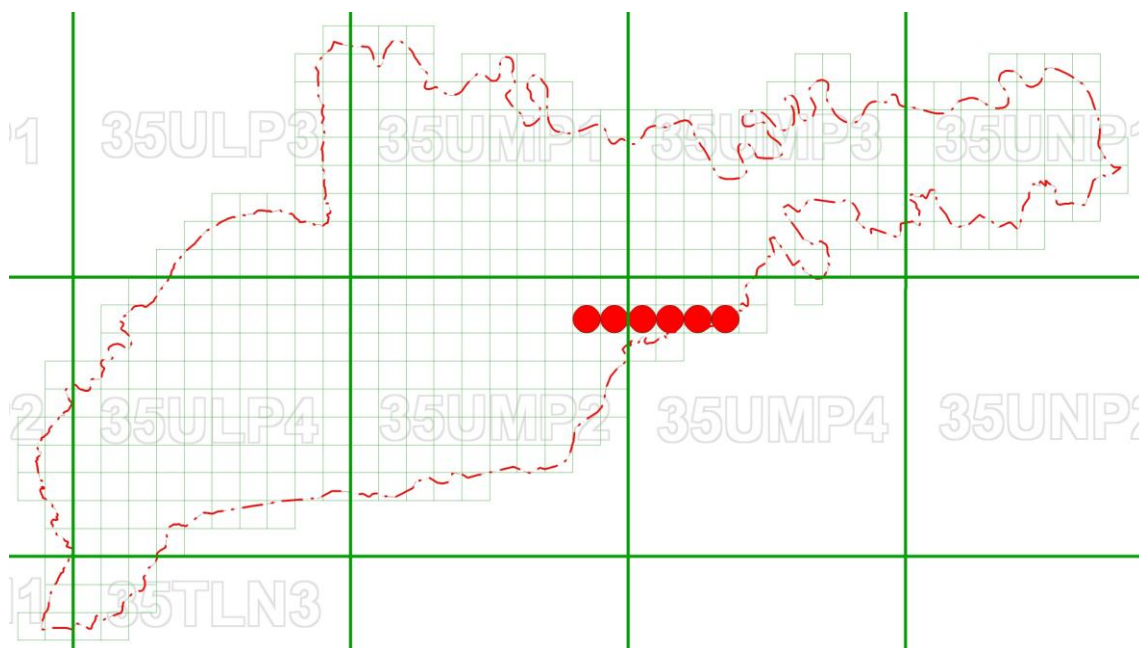

Рис. Поширення *Peucedanum latifolium* DC. у Чернівецькій області

Fig. Distribution of *Peucedanum latifolium* DC. in Chernivtsy region

Список літератури:

1. Atlas Florae Europaeae: Distribution of vascular plants in Europe / Ed. J. Jalas, J. Suominen; On the basis of team-work of European botanist. 1. Pteridophyta (Psilotaceae to Azollaceae). – Helsinki, 1972. – 121 p.
2. Березовская Р.А. Галофильная растительность в Черновицкой области // Науч. ежегодник Черновицкого ун-та за 1958 г. Биол. фак-т. – Черновцы, 1960. – С. 374–376.
3. Буджак В.В., Чорней І.І., Токарюк А.І. До методики картування видів флори (на прикладі Чернівецької області) // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Біологія. – 2009. – 455. – С. 168–170.
4. Didukh Ya. P The ecological scales for the species of Ukrainian flora and their use in synphytoindication. – Kyiv: Phytosociocentre, 2011. – 176 p.
5. Дідух Я.П., Плюта П.Г. Фітоіндикація екологічних факторів. – К.: Наук. думка, 1994. – 280 с.
6. Guşuleac M. Urme de vegetație halofită în Bucovina // Buletinul Facultății de Științe din Cernăuți. – 1934. – Vol. VII. – P. 329–340.
7. Конспект флори Північної Буковини (судинні рослини) / Термена Б.К., Стефанік В.І., Серпокрялова Л.С., Якимчук М.К., Баканова Н.В., Вайнагій В.І., Смолінська М.О., Чорней І.І. – Чернівці: Вид-во газети «Від Дністра до Карпат», 1992. – 227 с.
8. Котов М.І. Родина Зонтичні – Umbelliferae Moris. / Флора УРСР. – Т. VII. – К.: Наук. думка, 1955. – С. 601–602.
9. Котов М.І. Семейство 122. Зонтичные (Зонтичні) – Ариасеае (Umbelliferae) // Определитель высших растений Украины / Отв. ред. Ю.Н. Прокудин. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 225–239.
10. Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist. – Kiev, 1999. – 346 p.
11. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Укладачі: докт. біол. наук, проф. Т.Л. Андрієнко, канд. біол. наук М.М. Перегрим. – К.: Альтерпрес, 2012. – С. 136–139.
12. Пачоскій Іосифъ. Матеріали для флори Бессарабії / Труды Бессарабскаго Общества Естествоиспытателей, т. III, 1912 года. – Кишиневъ: Типографія Бессарабскаго Губернскаго Правленія, 1912. – С. 50.
13. Pazcoski J. Spis roślin zebranych na Podolu, w północnej Bessarabii i koło Zdołbunowa na Wołyniu przez Józefa Pazcoskiego / Sprawozdanie komisji fizyograficznej obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1898 oraz Materiały do fizyografii krajowej. – Т. 34. – Krakow, 1899. – P. 153.
14. Шевчик В.Л., Куземко А.А., Чорна Г.А. Список рідкісних видів судинних рослин, що підлягають охороні в межах Черкаської області // Заповідна справа в Україні. – 2006. – Т. 12, вип. 1. – С. 11–17.
15. Судинні рослини флори Чернівецької області, які підлягають охороні: Атлас-довідник / Чорней І.І., Буджак В.В., Термена Б.К. та ін. – Чернівці: Рута, 1999. – 140 с.
16. Токарюк А.І., Волюца О.Д. Еколого-ценотичні особливості популяції *Limonium gmelinii* (Willd.) O. Kuntze (*Limoniaceae*) у Чернівецькій області // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Біологія (Біологічні системи). – 2010. – Т. 2, вип. 4. – С. 67–71.
17. Токарюк А.І., Волюца О.Д. Поширення та еколого-ценотичні особливості *Serratula coronata* L. (*Asteraceae*) у Чернівецькій області // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Біологія (Біологічні системи). – 2011. – Т. 3, вип. 3. – С. 277–281.
18. Токарюк А.І., Волюца О.Д. Хорологічні та еколого-ценотичні особливості *Galatella punctata* (Waldst. & Kit.) Nees (*Asteraceae*) у Чернівецькій області // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Біологія (Біологічні системи). – 2013а. – Т. 5, вип. 2. – С. 253–256.
19. Токарюк А.І., Волюца О.Д. *Peucedanum latifolium* DC. (*Apiaceae* Lindl.) у флорі Чернівецької області // Proceedings of the VI International Young scientists conference «Biodiversity. Ecology. Adaptation. Evolution», dedicated to 150 anniversary from the birth of famous botanist Vladimir Lipskiy (Odesa, May 13–17, 2013). – Odesa: Pechatniy dom, 2013b. – P. 53–54.
20. Țopa E. Contribuțiuni la flora Basarabiei de Nord // Buletinul Facultății de Științe din Cernăuți. – 1934. – Vol. VII. – P. 321–328.
21. Țopa E. Flora Halofitelor din Nordul României (numiri populare, distribuție, origine și vechime) // Buletinul Grădinii Botanice și al Muzeului Botanic dela Universitatea din Cluj. – 1939a. – Vol. XIX, № 3-4. – P. 127–142.
22. Țopa E. Vegetația halofitelor din Nordul României în legătură cu cea din restul țării // Buletinul Facultății de Științe din Cernăuți. – 1939b. – Vol. XIII. – 79 p.
23. Виноградова В.М. Сем. 119. Ариасеае Lindl. (*Umbelliferae* Juss.) – Сельдереевые (Зонтичные) // Флора Восточной Европы / Ред. Н.Н. Цвелев. – М., СПб.: Товарищество научных изданий КМК, 2004. – Т. XI. – С. 396.

References:

1. Atlas Florae Europaeae: Distribution of vascular plants in Europe / Ed. J. Jalas, J. Suominen; On the basis of team-work of European botanist. 1. Pteridophyta (Psilotaceae to Azollaceae). – Helsinki, 1972. – 121 p.
2. Berezovskaya R.A. Halophytic vegetation in Chernovtsy Region // Nauch. ezhehodnik Chernovitskoho un-ta za 1958 h. Biol. fak-t. – Chernovtsy, 1960. – S. 374–376.
3. Budzhak V.V., Chorney I.I., Tokaryuk A.I. To the mapping method of flora species (the example of Chernivtsy Region) // Nauch. visnyk Chernivetskoho un-tu. Biolohiya. – 2009. – 455. – S. 168–170.
4. Didukh Ya.P. The ecological scales for the species of Ukrainian flora and their use in synphytoindication. – Kyiv: Phytosociocentre, 2011. – 176 p.
5. Didukh Ya.P., Plyuta P.H. Phytoindication of ecological factors. – K.: Nauk. dumka, 1994. – 280 s.
6. Guşuleac M. Urme de vegetație halofită în Bucovina // Buletinul Facultății de Științe din Cernăuți. – 1934. – Vol. VII. – P. 329–340.
7. Synopsis of the flora of Northern Bucovina (vascular plants) / Termena B.K., Stefanyk V.I., Serpokrylova L.S., Yakymchuk M.K., Bakanova N.V., Vaynahiy V.I., Smolinska M.O., Chorney I.I. – Chernivtsi: Vyd-vo hazety «Vid Dnistra do Karpat», 1992. – 227 s.
8. Kotov M.I. Umbelliferae Moris. family / Flora URSR. – Т. VII. – К.: Nauk. dumka, 1955. – S. 601–602.

9. Kotov M.I. Family 122. Apiaceae (Umbelliferae) // The designation of the higher plants of Ukraine / Otv. red. Yu.N. Prokudin. – K.: Nauk. dumka, 1987. – S. 225–239.
10. Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist. – Kiev, 1999. – 346 p.
11. Official lists of regionally rare plants of administrative territories of Ukraine (reference book) / Ukladachi: dokt. biol. nauk, prof. T.L. Andriyenko, kand. biol. nauk M.M. Perehrym. – K.: Alterpres, 2012. – S. 136–139.
12. Pachoskiy Iosif. Materials for the Bessarabian flora / Works of Bessarabian Naturalist Society, v. III, 1912. – Kishinev: Tipohrafiya Bessarabskaho Hubernskaho Pravleniya, 1912. – S. 50.
13. Pazcoski J. Spis roślin zebranych na Podolu, w północnej Bessarabii i koło Zdołbunowa na Wołyniu przez Józefa Pazcoskiego / Sprawozdanie komisji fizyograficznej obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1898 oraz Materyały do fizyografii krajowej. – T. 34. – Krakow, 1899. – P. 153.
14. Shevchyk V.L., Kuzemko A.A., Chorna H.A. List of rare species of vascular plants to be protected in the Cherkasy Region // Zapovidna sprava v Ukraini. – 2006. – T. 12, vyp. 1. – S. 11-17.
15. Vascular plants of Chernivtsy Region to be protected: Atlas Directory / Chorney I.I., Budzhak V.V., Termena B.K. ta in. – Chernivtsi: Ruta, 1999. – 140 s.
16. Tokaryuk A.I., Volutsa O.D. Ecological and coenotical peculiarities of *Limonium gmelinii* (Willd.) O. Kuntze population (*Limoniaceae*) in the Chernivtsy Region // Nauk. visnyk Chernivetskoho un-tu. Biolohiya (Bioloichni systemy). – 2010. – T. 2, vyp. 4. – S. 67–71.
17. Tokaryuk A.I., Volutsa O.D. Distribution and ecologo-coenotic peculiarities of *Serratula coronata* L. (*Asteraceae*) in the Chernivtsy Region // Nauk. visnyk Chernivetskoho un-tu. Biolohiya (Bioloichni systemy). – 2011. – T. 3, vyp. 3. – S. 277–281.
18. Tokaryuk A.I., Volutsa O.D. Chorological and ecologo-coenotic peculiarities of *Galatella punctata* (Waldst. & Kit.) Nees (*Asteraceae*) in the Chernivtsy Region // Nauk. visnyk Chernivetskoho un-tu. Biolohiya (Bioloichni systemy). – 2013a. – T. 5, vyp. 2. – S. 253–256.
19. Tokaryuk A.I., Volutsa O.D. *Peucedanum latifolium* DC. (*Apiaceae* Lindl.) in the flora of Chernivtsy Region // Proceedings of the VI International Young scientists conference «Biodiversity. Ecology. Adaptation. Evolution», dedicated to 150 anniversary from the birth of famous botanist Vladimir Lipskiy (Odesa, May 13–17, 2013). – Odesa: Pechatniy dom, 2013b. – P. 53–54.
20. Țopa E. Contribuțiuni la flora Basarabiei de Nord // Buletinul Facultății de Științe din Cernăuți. – 1934. – Vol. VII. – P. 321–328.
21. Țopa E. Flora Halofitelor din Nordul României (numiri populare, distribuție, origine și vechime) // Buletinul Grădinii Botanice și al Muzeului Botanic dela Universitatea din Cluj. – 1939a. – Vol. XIX, № 3-4. – P. 127–142.
22. Țopa E. Vegetația halofitelor din Nordul României în legătură cu cea din restul țării // Buletinul Facultății de Științe din Cernăuți. – 1939b. – Vol. XIII. – 79 p.
23. Vinogradova V.M. Family 119. Apiaceae Lindl. (*Umbelliferae* Juss.) – Umbelliferae family // The Eastern Europe flora / Red. N.N. Tsvelev. – M., SPb.: Tovarishchestvo nauchnykh izdaniy KMK, 2004. – T. XI. – S. 396.

CHOROLOGICAL, ECOLOGICAL AND COENOTICAL FEATURES OF *PEUCEDANUM LATIFOLIUM* DC. (*APIACEAE* LINDL.) ON THE TERRITORY OF CHERNIVTSY REGION

A. I. Tokaryuk, O. D. Volutsa, V. V. Budzhak, I. I. Chorney

Chorological features of Peucedanum latifolium DC., a species required regional protection, are reported. According to the literature and herbarium collections there eight locations known for the species on the territory of Chernivtsi region, that are concentrated in the Prut river valley within Novoselytsya district. To date, only two of these locations are identified, while the existence of other localities requires confirmation. Most probably they are lost due to high level of antropogenic transformation of the area. In Chernivtsi region rare and small population of P. latifolium is assigned to the unique meadow communities concentrated along the railway line near the village Vanchikivtsi, where rare representatives of regional halophytic flora are preserved. Using synphytoindication method employing standardized fitoindication scales ecological characteristics of groups involving P. latifolium are determined. It is shown that in the investigated region P. latifolium in relation to acid soil regime is a subacidofyl (8.21), in relation to the generalized soil salt regime it belongs to the group semievtroves (7.95), in relation to the content of digestible forms of nitrogen the species is heminitrofil (5.29), in relation to the water regime of soil - mesophytic (10.55), and in relation to the content of carbonates in the soil it belongs to the group acarbonefyl (6.88). In relation to the thermal regime of climate P. latifolium is attributed to the group submezotermis (8,40); in relation to the continental climate it belongs to hemicontinentals (8,68); in relation to the severity of winters P. latifolium is subcriofit (on a freezing scale -14 ° C - -10 ° C) (7,73). It should be noted that the limits of tolerance for P. latifolium towards edaphic factors in the region are investigated within the environmental amplitudes referred to Ukraine (Didukh, 2011). In terms of Chernivtsi region P. latifolium is stenotopnic species that forms numerous population in a relatively small area in particular, specific, unique for this region habitat types. Given the limited distribution of P. latifolium in Ukraine and high value of zoological groups for his participation, we propose to include it into the regional list of rare and endangered plant species.

Keywords: Peucedanum latifolium, synphytoindication, regionally rare species, Chernivtsi region.

Одержано редколегією 15.09.2015 р.